

3. Сивачук М. Л. Суть поняття «функціональна грамотність». *Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ*. Вип. 24. Умань : Видавець «Сочінський М.», 2021. – 220 с. URL: https://pgf.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D1%86%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9_compressed.pdf#page=204 (дата звернення 30.01.2025).

ХАРАКТЕРИТИКА КЕЙС-МЕТОДУ: ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ТИПОЛОГІЗАЦІЯ

Лук'яненко А. О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Сучасна педагогіка перебуває в постійному процесі розвитку, у зв'язку з необхідністю вдосконалення підходів до навчання та виховання молодого покоління. У цьому контексті важливу роль відіграють педагогічні технології, що забезпечують системний підхід до організації освітнього процесу. Однією з таких ефективних технологій є кейс-метод, або метод ситуативного аналізу, який дедалі активніше впроваджується в середню освіту.

Саме поняття «технологія» походить від грецьких слів *technê* (мистецтво, майстерність, ремесло) і *logos* (знання, вчення), що буквально означає «знання про майстерність». У сучасному розумінні воно може означати сукупність методів, процесів та способів виконання певної діяльності, а також навчальну дисципліну, що займається вивченням цих процесів. Через складність і багатогранність цього поняття в педагогіці існує широкий спектр підходів до його трактування. Так, вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема В. Беспалько, І. Волков, М. Кларін, В. Онищук, Г. Селевко, розглядали педагогічні технології з різних точок зору: як змістовну техніку, модель педагогічної діяльності або опис педагогічного процесу. [3]

Метод ситуативного аналізу, або кейс-метод, повністю відповідає критеріям педагогічної технології, оскільки містить усі її структурні компоненти, які виокремив Г. Селевко [1]:

1. Концептуальний компонент – базується на ідеї навчання через практичні ситуації, що наближає освітній процес до реального життя.
2. Змістовий компонент, що включає:
  - Навчальні цілі, які можуть бути як стратегічними (формування ключових компетентностей), так і тактичними (розвиток конкретних умінь).
  - Системність навчального матеріалу, що забезпечує логічну взаємопов'язаність знань із різних предметів.
3. Процесуальний (технологічний) компонент, який охоплює:
  - Організацію освітнього процесу.
  - Методи та форми діяльності як учнів, так і педагогів.
  - Управлінську діяльність учителя щодо керування освітнім процесом.
  - Діагностику результатів навчання.

Як зазначає В. Бондар, кейс-метод можна визначити як інтегративну модель освітнього процесу, що передбачає чітке формулювання цілей, системну діагностику поточних і кінцевих результатів, а також поділ його на окремі складові з оперативним зворотним зв'язком.

Адаптація кейс-методу до шкільної освіти дозволяє зробити навчання більш практико-орієнтованим, активізуючи учнів і формуючи в них ключові компетентності. Основні риси застосування цього методу в школі:

1. Навчання через реальні ситуації – аналіз життєвих або змодельованих кейсів допомагає учням зрозуміти, як використовувати теоретичні знання на практиці.
2. Дослідницький підхід – замість простого заучування фактів учні самостійно аналізують проблему та шукають її вирішення.
3. Активізація освітнього процесу – учні стають учасниками навчання, а не просто споживачами інформації.
4. Робота в групах – сприяє розвитку комунікативних навичок, аргументації власної точки зору та співпраці.
5. Міждисциплінарний підхід – один кейс може поєднувати знання з кількох предметів (наприклад, екологічна проблема охоплює хімію, біологію, географію та економіку).
6. Розвиток критичного мислення – учні вчать оцінювати інформацію, розрізняти факти й суб'єктивні думки, аналізувати причинно-наслідкові зв'язки.
7. Формування відповідальності та ініціативності – самостійне прийняття рішень сприяє розвитку відповідального ставлення до навчання та навичок самоконтролю [4].

Залежно від навчальних завдань, рівня залучення учнів та способу подання матеріалу кейси можна поділити на кілька груп.

1. За структурою та способом подачі

- Структуровані кейси – містять конкретну проблему, необхідні дані та запитання для аналізу.
- Неструктуровані кейси – лише описують ситуацію, а учні самостійно визначають проблему й шукають рішення.
- Ілюстративні кейси – використовуються для демонстрації певного явища або правила.

2. За рівнем залучення учнів

- Пасивні кейси (аналіз готових ситуацій) – учні розглядають кейс, відповідають на запитання та роблять висновки.
- Активні кейси (рольові ігри) – учні виконують ролі учасників ситуації та приймають рішення.
- Проектні кейси – вимагають від учнів розробки власного розв'язання проблеми.

3. За змістом та предметною спрямованістю

- Історичні кейси – аналізують події, їхні причини та наслідки.
- Літературні кейси – допомагають дослідити моральні дилеми героїв творів.
- Наукові кейси – передбачають розв'язання проблем у фізиці, біології, хімії.
- Соціально-економічні кейси – розглядають реальні проблеми суспільства та економіки.
- Математичні кейси – допомагають учням застосовувати математичні моделі для практичних завдань.

4. За рівнем реальності ситуації

- Реальні кейси – базуються на фактичних подіях.
- Гіпотетичні кейси – створюють змодельовані ситуації.
- Симуляційні кейси – використовуються для рольових ігор і практичних тренувань [2].

Кейс-методу середній освіти є потужним інструментом для розвитку аналітичного мислення, комунікативних навичок та міждисциплінарних компетентностей. Його технологічна структура відповідає вимогам сучасної освіти, забезпечуючи інтерактивний та практико-орієнтований підхід до навчання. Залежно від мети уроку й рівня підготовки

учнів, учитель може обирати різні типи кейсів, адаптуючи їх до конкретних освітніх завдань.

Таким чином, використання кейс-методу сприяє формуванню ключових компетентностей у школярів, підвищуючи якість освітнього процесу та мотивацію учнів до пізнання.

Список використаних джерел

1. Волков І. П. Педагогічні технології у сучасній школі. Харків : Основа, 2015. 284 с.
2. Долгоруков О. В. Метод кейсів у системі сучасної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. №2(78). С. 3–9.
3. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання. Київ : Вища школа, 2010. 368 с.
4. Бабанський Ю. К. Оптимізація навчально-виховного процесу. Київ : Радянська школа, 1982. 256 с.

ПЕРЕДУМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТЕМ-ПРОЄКТУ

Люльченко Л. О.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Значення хімічної науки зростає в умовах реалізації Нової української школи. Особливо це стосується формування ключових компетентностей в учнів закладів загальної середньої школи. Тому існує потреба в підготовці майбутніх вчителів хімії в закладах вищої освіти до реалізації завдань Нової української школи.

Аналіз наукової літератури дозволив зробити висновок, що донедавна освітній процес підготовки майбутнього вчителя хімії передбачав вивчення та запам'ятовування теоретичного матеріалу із вивченням хімічних фактів. Такий підхід скоріше відлякував здобувачів від хімічної освіти, ніж сприяв опануванню понять і законів хімії. На думку науковців Т. Денисенка та Н. Стець «Популяризація хімії серед молоді є одним із сучасних освітніх напрямів. Для того, щоб хімічна освіта стала захоплюючою, цікавою та доступною для здобувачів, потрібно встановити реальний зв'язок між набуттям теоретичних знань та практичним застосуванням їх в професійній діяльності і в різних побутових аспектах» [1, с. 44].

Основна увага закладів вищої педагогічної освіти повинна бути направлена на формування мотивації здобувачів вищої освіти до опанування майбутньої професії. Адже мотивація виступає тим головним каталізатором для успішного опанування всіх аспектів майбутньої професії. Дана проблема висвітлена у багатьох українських та зарубіжних дослідженнях. Ряд дослідників сходяться в думці, що високий рівень мотивації здобувача вищої освіти сприяє успішному опануванню всіх аспектів майбутньої педагогічної діяльності. Тому заклад вищої педагогічної освіти повинен працювати не лише на забезпеченні теоретичного багажу, матеріально-технічної бази, засобів навчання, створення оптимальних умов, тощо, а також повинен створити сприятливу атмосферу, щодо формування професійної мотивації. Професійна мотивація це саме та внутрішня рушійна сила, яка спонукає здобувача освіти до майбутньої професійної діяльності [3].